

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 68/2022-43

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Ladislava Duditša (sudca spravodajca) a zo sudcov Libora Duľa a Miroslava Duriša v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], zastúpeného JUDr. Vladimírom Kašubom, PhD., advokátom, Holubyho 51, Martin, proti postupu Okresného súdu Martin v konaní vedenom pod sp. zn. 3 T 72/2020 a jeho uzneseníu z 19. augusta 2021 a postupu Krajského súdu v Trenčíne v konaní vedenom pod sp. zn. 23 Tos 97/2021 a jeho uzneseníu zo 6. septembra 2021 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 12. októbra 2021 v elektronickej podobe a dodatočne písomne 20. októbra 2021 domáha vyslovenia porušenia základných práv podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5, čl. 46 ods. 1, čl. 48 ods. 2 a čl. 50 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a podľa čl. 8 ods. 1, 2 a 5 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a práv podľa čl. 5 ods. 1 písm. c), ods. 3 a 4 a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom všeobecných súdov označeným v záhlaví tohto uznesenia, ako aj ich uzneseniami. Sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd tieto rozhodnutia zrušil a prepustil ho na slobodu. Sťažovateľ dodatočne ústavnému súdu predložil splnomocnenie udelené právnomu zástupcovi na zastupovanie v konaní pred ústavným súdom.

2. Z ústavnej sťažnosti a ostatných príloh vyplýva, sťažovateľ je väzobne trestne stíhaný pre obzvlášť závažný zločin úverového podvodu v spolupáchateľstve v štádiu pokusu podľa § 14 ods. 1, § 20 k § 222 ods. 1 a 5 písm. a) Trestného zákona a pre prečin falšovania a pozmeňovania verejnej listiny, úradnej pečate, úradnej uzávery, úradného znaku a úradnej značky v spolupáchateľstve podľa § 20 k § 352 ods. 1 Trestného zákona. Podľa obžaloby mal sťažovateľ ako spoludlžník s [REDAKOVANÉ] v úmysle získať neoprávnený prospech z úveru, uviesť nepravdivé údaje bankám, ktoré napokon žiadosti o úver zamietli z iných dôvodov, ale v prípade poskytnutia žiadaného úveru by im bola spôsobená škoda vo výške 400 000 eur.

3. Uznesením Krajského súdu v Trenčíne (ďalej len „krajský súd“) č. k. 2 Tos 157/2020 zo 16. novembra 2020 bol sťažovateľ podľa § 71 ods. 3 písm. d) Trestného poriadku znova vzatý do väzby z dôvodu uvedeného v § 71 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku.

4. Okresný súd Martin (ďalej len „okresný súd“) uznesením č. k. 3 T 72/2020 z 22. júla 2021 zamietol žiadosť sťažovateľa o prepustenie z väzby na slobodu z 1. júla 2021 a väzbu dohľadom probačného a mediačného úradníka nenahradil. Krajský súd toto uznesenie v celom rozsahu zrušil uznesením č. k. 23 Tos 90/2021 z 11. augusta 2021 a okresnému súdu uložil, aby vo veci znovu konal a rozhodol. Okresný súd nato napadnutým rozhodnutím z 19. augusta 2021 zamietol podľa § 79 ods. 3 Trestného poriadku žiadosť z 1. júla 2021, podľa § 80 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku zamietol žiadosť o nahradenie väzby písomným sľubom a podľa § 80 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku väzbu sťažovateľa dohľadom probačného a mediačného úradníka nenahradil. Krajský súd napadnutým rozhodnutím zo 6. septembra 2021 podľa § 193 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku zamietol následnú sťažnosť sťažovateľa ako nedôvodnú.

5. Okresný súd v napadnutom rozhodnutí uviedol, že v aktuálnom štádiu konania nedošlo k zásadným zmenám dôvodov väzby, ako boli ustálené v uznesení krajského súdu zo 16. novembra 2020. Dôvody tzv. preventívnej väzby sťažovateľa [§ 71 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku] naďalej trvajú, sú naliehavé a sú naplnené všetky materiálne i formálne podmienky väzby. Sťažovateľ je v tomto štádiu konania dôvodne podozrivý z predmetnej trestnej činnosti predovšetkým výpoveďou [REDAKOVANÉ], ktorú dokresľujú výpovede svedkov [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ]. Okresný súd uviedol podstatný obsah výpovedí a listinné dôkazy (vrátane ich obsahu, pozn.), ktoré vzájomne korešpondujú a nasvedčujú právnej kvalifikácii konania sťažovateľa, pričom dôvodnosť podozrenia, že sa skutku dopustil sťažovateľ, sa zvýšila po podaní obžaloby.

6. K dôvodnej obave podľa § 71 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku okresný súd poukázal na okolnosti skutku a na osobu sťažovateľa. Podľa odpisu z registra trestov bol sťažovateľ 8-krát odsúdený za spáchanie majetkovej a násilnej trestnej činnosti, naposledy rozsudkom Okresného súdu Žilina z 30. marca 2017 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Žiline z 28. novembra 2018 na súhrnný nepodmienečný trest odňatia slobody vo výmere 15 rokov (vykonal ho 2. decembra 2020, pozn.) pre spáchanie trestného činu vraždy v spolupáchateľstve. Sťažovateľ sa v minulosti dopustil aj rovnakých, resp. podobných majetkových trestných činov, pre ktoré je stíhaný aj v aktuálnom konaní. Súd označil 4 takéto rozhodnutia súdov. Sťažovateľ je podľa súdu osobou s výraznými sklonmi k páchaniu trestnej činnosti. Skutku kladenému mu aktuálne za vinu sa mal dopustiť v čase trvania náhrady väzby formou probačného dohľadu v inej trestnej veci. Podľa listín predložených prokurátorom sa mal sťažovateľ dopustiť v čase trvania náhrady väzby ďalších dvoch trestných činov [obzvlášť závažný zločin podvodu v spolupáchateľstve podľa § 20 k § 221 ods. 1 a 4 písm. a) Trestného zákona a pokračovací zločin podvodu v spolupáchateľstve podľa § 20 k § 221 ods. 1 a 3 písm. a) Trestného zákona], za ktoré mu boli vznesené obvinenia v auguste a septembri 2020. Podľa súdu je nepochybné, že predchádzajúce dlhoročné výkony nepodmienečných trestov odňatia slobody ani hrozba nariadenia výkonu väzby na sťažovateľa nemali taký vplyv, aby sa opäť nevyskytol v situácii, keď je dôvodne podozrivý zo spáchania trestného činu, a preto je ho potrebné dočasne izolovať od spoločnosti, čím sa mu zabráni v prípadnom ďalšom páchaní úmyselnej trestnej činnosti.

7. K žiadosti o nahradenie väzby okresný súd poukázal na nahradenie preventívnej väzby sťažovateľa dohľadom probačného a mediačného úradníka s nariadenou kontrolou technickými prostriedkami a uloženými primeranými povinnosťami a obmedzeniami uznesením Okresného súdu Žilina zo 16. novembra 2016 ako na nevyužitú možnosť sťažovateľa preukázať vedenie riadneho života na slobode. V krátkej dobe sa sťažovateľ mal dopustiť konania, pre ktoré bol vzatý do väzby uzneseniami z mája, resp. júna 2018. Osoba sťažovateľa s opísanými sklonmi preto podľa súdu nedáva dostatočnú záruku, že po prípadnom prepustení z väzby na slobodu by viedla riadny život. Naopak, je dôvodná obava, že by sťažovateľ mohol pokračovať v trestnej činnosti napriek písomnému sľubu. Sudca poukázal na potrebu výnimočných okolností pre prijatie písomného sľubu, ktorých existenciu nezistil. Písomný sľub sťažovateľa v minulosti viackrát súdne trestaného samosudca nepovažoval za dostatočný inštitút na rozptýlenie obavy z pokračovania v trestnej činnosti sťažovateľom.

8. Pri skúmaní možnosti nahradenia väzby dohľadom probačného a mediačného úradníka dospel okresný súd k jednoznačnému záveru o nemožnosti nahradenia a uloženia primeraných obmedzení. Substitúcia väzby v tomto prípade s poukazom na charakter trestnej činnosti, vykreslenú osobnosť sťažovateľa, konkrétne skutočnosti zakladajúce dôvodnosť väzby a okolnosti skutku sa súdu javí celkom nedostatočná. Prepustenie sťažovateľa z väzby na slobodu by po zohľadnení účinkov dohľadu výrazne zvýšilo riziko zmarenia účelu trestného konania. Súd poukázal na dopustenie sa viacerých konaní vykazujúcich znaky úmyselných trestných činov napriek dobrodeniu v podobe nahradenia väzby dohľadom. Uzavrel, že u sťažovateľa nie je možné väzbu ako zaisťujúci prostriedok nahradiť žiadnym inštitútom, ktorý by sudca považoval za dostatočný.

9. Krajský súd v odôvodnení napadnutého rozhodnutia dospel k záveru, že sťažnosť nie je dôvodná. Konštatoval, že okresný súd postupoval procesne správne, keď o žiadosti sťažovateľa rozhodol bez meškania po vypočutí sťažovateľa na hlavnom pojednávaní 19. augusta 2021 v nadväznosti na skoršie zrušujúce uznesenie krajského súdu z 11. augusta 2021. Uviedol, že okresný súd v plnom rozsahu rešpektoval jeho právny názor a že sťažovateľ nenamietal nezákonnosť zrušujúceho rozhodnutia krajského súdu, ale iných jeho rozhodnutí, ktoré boli v jeho neprospech. Sťažovateľ mal zachovanú možnosť vyjadriť sa v prítomnosti obhajkyne k predmetu rozhodovania. K otázke zákonnosti pôsobnosti krajského súdu ako nadriadeného súdu krajský súd poukázal na predchádzajúce väzobné rozhodnutie č. k. 23 Tos 63/2021 z 2. júna 2021, na odôvodnenie uznesenia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 1 Ndt 18/2020 z 27. októbra 2020, ako aj na svoj postup v konaní vedenom pod sp. zn. 23 Nto 10/2021. Krajský súd poukázal aj na rozsah svojej prieskumnej povinnosti, ktorej nepodliehali sťažovateľom namietané skoršie právoplatné rozhodnutia.

10. Ďalej krajský súd pripomenul sťažovateľovu ústavnú sťažnosť proti predchádzajúcim väzobným rozhodnutiam všeobecných súdov, ktorá bola uznesením č. k. I. ÚS 254/2021 z 15. júna 2021 odmietnutá, a priblížil časti jeho odôvodnenia.

11. Krajský súd uviedol, že okresný súd sa dôsledne zaoberal pretrvávaním dôvodov väzby v súčasnom štádiu konania z pohľadu dôvodnosti trestného stíhania, ako i existencie dôvodnej obavy, že by sťažovateľ mohol pokračovať v trestnej činnosti. Na dôvodoch väzby ustálených skoršími rozhodnutiami o väzbe sa nič nezmenilo. Pri dôvodnosti stíhania poukázal na doterajšie usvedčujúce výpovede označených svedkov z trestnej činnosti i na korešpondujúce listinné dôkazy,

ako na nich správne poukázal okresný súd. Nové dôkazy výrazne v prospech sťažovateľa, ktoré by viedli k záveru o neexistencii či podstatnom oslabení dôvodov väzby, neboli produkované. Konštatoval bezvýhradné splnenie materiálnych podmienok väzby, keďže naďalej je dôvodná obava, že by sťažovateľ mohol na slobode pokračovať v trestnej činnosti. Dôvod preventívnej väzby vyplýva z konkrétnych skutočností, keď sťažovateľ bol dosiaľ už 8-krát súdne trestaný pre spáchanie majetkovej a násilnej trestnej činnosti. Zdôraznil posledné odsúdenie uvedené okresným súdom i štyri predchádzajúce odsúdenia za rovnaké, resp. podobné majetkové trestné činy ako tie, ktoré sú mu kladené za vinu aj v súčasnosti, a preto sťažovateľa možno podľa krajského súdu hodnotiť ako osobu s evidentnými sklonmi k páchaniu trestnej činnosti rôzneho charakteru, najmä majetkového a násilného. Stíhanej trestnej činnosti sa mal dopustiť v čase nahradenia väzby dohľadom probačného a mediačného úradníka s nariadenou kontrolou technickými prostriedkami a uloženými obmedzeniami a povinnosťami v inej trestnej veci. Stíhaný je aj pre ďalšie trestné činy, ktorých sa mal dopustiť v čase nahradenia väzby. Ustálil, že v minulosti uložené nepodmienečné tresty odňatia slobody pravdepodobne nemali na sťažovateľa potrebný prevýchovný vplyv, čo dokrešľuje jeho osobu a zvyrazňuje potrebu jeho dočasnej izolácie od spoločnosti s cieľom zabrániť mu v páchaní ďalšej trestnej činnosti. Väzba sťažovateľa preto jednoznačne plní svoj preventívny charakter, nie represívny. K námietke sťažovateľa o prezumpcii zahľadania citoval z uznesenia ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 1/2015, podľa ktorého zahľadanie odsúdenia neznamena, že sťažovateľ trestný čin nespáchal, ale že súdy nemôžu na túto skutočnosť prihliadať pri ukladaní trestu v inom konaní. Dodal, že rozhodovanie o väzbe podľa § 71 ods. 1 Trestného poriadku je v rovine pravdepodobnosti vo vzťahu k dôsledkom, ktoré môžu nastať, ak nebude obvinený vo väzbe. Nie je nevyhnutné, aby zo strany väzobne stíhaných k takýmto konaniam už došlo. Dôvody väzby môžu pritom byť dané aj inými konkrétnymi skutočnosťami ako konaním obvineného.

12. Účel sledovaný väzbou z uvedených dôvodov nemožno nahradiť prijatím písomného sľubu sťažovateľa podaným do zápisnice na okresnom súde alebo dohľadom probačného a mediačného úradníka. Pri skutkových okolnostiach prípadu a osobe sťažovateľa ani krajský súd takéto náhrady nepovažuje za dostatočné, a to ani za súčasného uloženia primeraných obmedzení a povinností či využitia technických prostriedkov. V aktuálnom štádiu konania nie je možné nahradiť väzbu iným miernejším inštitútom sledujúcim rovnaký účel ako priamy výkon väzby. Zdôraznil, že v minulosti realizovaný výkon inštitútov nahradzujúcich inak priamy výkon väzby zjavne svoj účel nesplnil. Poukázal na potrebu výnimočných okolností prípadu podľa § 80 ods. 2 Trestného poriadku pre odôvodnenie nahradenia väzby pri obzvlášť závažnom zločine, ktoré u sťažovateľa podobne ako okresný súd nezistil.

13. Ďalšie trvanie väzby podľa krajského súdu nie je v rozpore so zásadami subsidiarity a proporcionality. Aj pri prihliadnutí na záujem účinnej ochrany práv a oprávnených záujmov iných osôb, najmä ich majetku je potrebné v súčasnom štádiu stíhania obmedzenie osobnej slobody sťažovateľa väzbou. Z hľadiska posúdenia zákonnosti trestného stíhania neboli podľa súdu aj v kontexte uznesenia ústavného súdu zistené žiadne iné závažné nedostatky alebo subjektívne prierahy okresného súdu. Ten postupuje bez zbytočných prierahov, hlavné pojednávanie vykonal 10. júna, 1. júla a 19. augusta 2021. Odročil ho na ďalších 5 termínov (23. a 30. septembra, 7., 14. a 21. októbra 2021). Nebolo zistené nedodržanie procesných lehôt týkajúcich sa trvania väzby sťažovateľa (celková lehota väzby nemôže presiahnuť 48 mesiacov). Subjektívne prierahy nezistil krajský súd ani pri rozhodovaní o aktuálnej žiadosti sťažovateľa doručenej súdu 2. júla 2021,

o ktorej bolo rozhodnuté 22. júla 2021. Spisový materiál bol predložený krajskému súdu po poskytnutí času na odôvodnenie sťažnosti 5. augusta 2021. Ten rozhodol 11. augusta 2021 a 12. augusta 2021 spisový materiál vrátil. Okresný súd potom rozhodol druhýkrát 19. augusta 2021 a po doručení sťažnosti sťažovateľa 25. augusta 2021 predložil 27. augusta 2021 spisový materiál krajskému súdu. Celé obdobie rozhodovania na okresnom súde trvalo 27 dní a na krajskom súde 18 dní, čo je ústavne akceptovateľné.

II.

Argumentácia sťažovateľa

14. Proti postupu okresného súdu a krajského súdu v napadnutom konaní, ako aj proti napadnutým rozhodnutiam sťažovateľ argumentuje:

a) Celková lehota rozhodovania o žiadosti sťažovateľa bola spolu 77 dní. V dôsledku počiatočnej nečinnosti v trvaní 21 dní a následného nesprávneho postupu okresného súdu bolo nutné opätovne rozhodovať o žiadosti sťažovateľa z 1. júla 2021, čím dochádza k porušovaniu práva na urýchlené rozhodovanie o väzbe. V prvej fáze pred okresným súdom konanie trvalo 35 dní, v druhej fáze 16 dní, teda spolu 51 dní, čo nemožno považovať za primeranú dobu. Na krajskom súde konanie trvalo v prvej fáze 6 dní, v druhej 20 dní, teda celkovo 26 dní, čo nie je primeraná doba. Na ťarchu sťažovateľa nemožno pričítať dobu potrebnú na podanie a odôvodnenie sťažností, pretože okresný súd porušil svojím postupom jeho práva, čo vyvolalo potrebu opätovne rozhodnúť.

b) Sťažovateľ nemohol v dôsledku oneskoreného postupu a rozhodovania súdov opätovne požiadať o prepustenie z väzby a iniciovať kontrolu zákonnosti v periodických mesačných lehotách, bol zbavený tohto práva. Tu vníma sťažovateľ i porušenie práva na súdnu ochranu a práva na obhajobu.

c) V čase rozhodovania o väzbe sa trestné konanie proti sťažovateľovi vedie vyše 3 a pol roka, vyše 26 mesiacov v prípravnom konaní. Súdny tomu nevenovali pozornosť, zanedbali prieskum rýchlosti postupu orgánov činných v trestnom konaní. Postup orgánov činných v trestnom konaní a všeobecných súdov preto nemožno považovať za osobitne starostlivý a urýchlený. Krajský súd nevykonával analýzu spisu, svojvoľne obhajoval správnosť a zákonnosť prvostupňového rozhodnutia vo vzťahu k porušovaniu práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov, práva nebyť vo väzbe dlhšie ako nevyhnutnú dobu alebo byť prepustený počas konania s využitím vlastných dohadov a vôbec nevzal do úvahy otázku ochrany ústavnosti. Doba nečinnosti súdov po podaní obžaloby nemôže byť na ťarchu sťažovateľovi, ak jeho návrh na odňatie veci zo septembra 2020 nebol posúdený ako zjavne neopodstatnený a uplatňoval si svoje právo na nestranného sudcu. Súdy po podaní obžaloby nerozhodol podľa § 243 alebo § 244 Trestného poriadku, 10 mesiacov bol bez relevantného dôvodu nečinný, neponáhľala sa adekvátne s hlavnými pojednávaniami, keď ich vykonal len dve. Ďalšie hlavné pojednávania súd nariadil, ale to ho neospravedlňuje z porušenia práv, pretože 3 z nich sa neuskutočnili. Nešlo o trestnú vec, ktorá by bola mimoriadne zložitá.

d) Sťažovateľ bol v režime obmedzenia osobnej slobody do rozhodnutia o väzbe 22 mesiacov. Argumentácia krajského súdu v otázke nevyhnutnosti ďalšieho trvania väzby je strohá, nezohľadňuje, že sťažovateľ je subjektom ústavne zaručenej ochrany osobnej slobody. Aby väzba sťažovateľa mohla byť do budúca zákonná, musia k jej dôvodom pristúpiť ďalšie nové, významné a dostatočné dôvody, čo sa nedeje. Súdny ignorovali účel ochrany osobnej slobody pred obmedzením väzbou, zásady trestného konania a komplexne neskúmali naplnenosť zákonných dôvodov väzby.

Okolnosti vyžadovali posúdiť nevyhnutnosť dĺžky väzby z hľadiska celkovej doby trvania od vznesenia obvinenia pri zohľadnení predchádzajúcich väzieb a skúmať, či nedochádza k zbytočným prieťahom vo veci. Odôvodnenie väzby je v zásade rovnaké v súdnych rozhodnutiach od vzatia do väzby v roku 2018. Väzba neplní preventívny, iba represívny charakter. Krajský súd vyhodnotením sťažnosti sťažovateľa ako nedôvodnej porušil ústavnú ochranu jeho osobnej slobody, pretože nehľadal spravodlivú rovnováhu medzi konfliktnými záujmami, zjednodušene a skratovo konštatoval splnenie materiálnych podmienok konania, uplatňujúc trestnú represiu na uspokojenie subjektívnych práv súkromnoprávnej povahy.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

15. Ústavný súd predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť sťažovateľa na neverejnom zasadnutí senátu ústavného súdu podľa § 56 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) a zisťoval, či ústavná sťažnosť obsahuje všeobecné náležitosti podania (§ 39 zákona o ústavnom súde), všeobecné náležitosti návrhu na začatie konania (§ 43 zákona o ústavnom súde), osobitné náležitosti ústavnej sťažnosti (§ 123, § 124 a § 132 ods. 1 a 2 zákona o ústavnom súde) a či nie sú dané dôvody na jej odmietnutie podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

16. Napriek počiatočnej absencii právneho zastúpenia sťažovateľa, prítomnosti nedostatkov niektorých zákonom ustanovených náležitostí ústavnej sťažnosti (petit, právne a skutkové dôvody) a neodstránení nedostatkov ani po splnomocnení advokáta ústavný súd nepovažoval za potrebné vyzývať sťažovateľa na doplnenie jeho podania, vyhodnotiac ho za obsahovo natoľko zrozumiteľné, že umožňuje realizovať ústavný prieskum.

III.1. K namietanému porušeniu označených práv napadnutým rozhodnutím okresného súdu:

17. Vo vzťahu k sťažovateľom napadnutému rozhodnutiu okresného súdu ústavný súd konštatuje, že v zmysle princípu subsidiarity zakotveného v čl. 127 ods. 1 ústavy poskytuje ústavný súd v konaní podľa uvedeného článku ochranu základným právam alebo slobodám fyzických osôb a právnických osôb za podmienky, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd. Systém ústavnej ochrany základných práv a slobôd je teda rozdelený medzi všeobecné súdy a ústavný súd, pričom ochranu základným právam a slobodám poskytuje v zmysle ústavy primárne všeobecné súdnictvo a ústavný súd až subsidiárne.

18. Sťažovateľ podal proti napadnutému rozhodnutiu okresného súdu sťažnosť, o ktorej rozhodol krajský súd napadnutým rozhodnutím. Sťažovateľ teda využil možnosť podania riadneho opravného prostriedku, o ktorom bolo krajským súdom aj rozhodnuté.

19. Ústavný súd pri predbežnom prerokovaní ústavnú sťažnosť sťažovateľa v časti namietajúcej porušenie označených práv napadnutým rozhodnutím okresného súdu odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. a) zákona o ústavnom súde z dôvodu nedostatku právomoci ústavného súdu na jej prerokovanie.

III.2. K porušeniu práv podľa čl. 46 ods. 1, čl. 48 ods. 2, čl. 50 ods. 3 ústavy, čl. 5 ods. 1 písm. c), ods. 3 a čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým rozhodnutím a postupom krajského súdu:

20. Vo vzťahu k namietanému porušeniu základných práv sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1, čl. 48 ods. 2 a čl. 50 ods. 3 ústavy v súvislosti s rozhodovaním a rozhodnutím konajúcich súdov o osobnej slobode ústavný súd s poukazom na svoju konštantnú judikatúru uvádza, že vo veciach, v ktorých sťažovateľ namieta porušenie svojich práv v trestnom konaní, sa uplatňuje vzťah špeciálneho a všeobecného, pokiaľ ide o vzťah medzi jednotlivými čiastkovými právami tvoriacimi súčasť základného práva na súdnu ochranu garantovaného v siedmom oddiele druhej hlavy ústavy (čl. 46 až čl. 50 ústavy) a ustanoveniami čl. 17 ústavy, ktorý garantuje osobnú slobodu. Sťažovateľom označené články ústavy sú v trestných veciach v zásade aplikovateľné len na rozhodovanie o oprávnenosti trestného obvinenia vzneseného proti konkrétnej osobe, t. j. na konanie a rozhodovanie vo veci samej, kým na rozhodovanie vo väzobných veciach je aplikovaná špeciálna úprava obsiahnutá v čl. 17 ústavy. Označený článok ústavy zahŕňa všetky základné hmotné a tiež procesné atribúty základného práva na osobnú slobodu vrátane práva na súdnu ochranu pri jej pozbavení (m. m. napr. II. ÚS 10/2016, I. ÚS 124/08, IV. ÚS 397/2010).

21. Podobne pri namietanom porušení práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom a napadnutým rozhodnutím krajského súdu ústavný súd pripomína, že ustanovenie tohto článku dohovoru je z vecného hľadiska (*ratione materiae*) v trestných veciach aplikovateľné v zásade na rozhodovanie vo veci samej (rozhodovanie o vine a treste, t. j. o trestnom obvinení) a nevzťahuje sa v plnom rozsahu na rozhodovanie o väzbe, pre ktoré platí špeciálna, z hľadiska väčšiny procesných záruk poskytnutých osobe nachádzajúcej sa vo väzbe prísnejšia právna úprava obsiahnutá v čl. 5 dohovoru upravujúcom právo na osobnú slobodu a bezpečnosť (m. m. napr. I. ÚS 256/07).

22. Ďalej ústavný súd uvádza, že procesné garancie súdnej kontroly väzby v nasledujúcich štádiách väzobného rozhodovania (napr. preskúmanie žiadosti o prepustenie z väzby, rozhodovanie o predĺžení väzby a rozhodovanie o ponechaní sťažovateľa vo väzbe po podaní obžaloby) poskytuje čl. 5 ods. 4 dohovoru, nie čl. 5 ods. 1 písm. c) a ods. 3 dohovoru, ktoré sú aplikovateľné v rámci primárneho rozhodovania o vzatí do väzby (uvalení väzby). Článok 5 ods. 1 písm. c) a ods. 3 dohovoru sa, naopak, *ratione materiae* vzťahuje predovšetkým na rozhodovanie o pozbavení osobnej slobody (o zatknutí či zadržaní a následne o vzatí do väzby). Napadnuté rozhodnutia všeobecných súdov sa evidentne týkajú ďalšieho trvania pozbavenia osobnej slobody sťažovateľa, nie jeho prvotného vzatia do väzby. Sťažovateľove námietky týkajúce sa prípadného porušenia čl. 5 ods. 1 písm. c) a ods. 3 dohovoru vo vzťahu k rozhodnutiu krajského súdu v označenom konaní preto ústavný súd posúdil ako zjavne neopodstatnené s tým, že v okolnostiach daného prípadu bolo potrebné posúdiť ich z hľadiska sťažovateľom označeného čl. 5 ods. 4 dohovoru.

23. Keďže na sťažovateľom vymedzený predmet ústavného prieskumu (postup súdov a ich rozhodovanie o jeho osobnej slobode) sú neaplikovateľné ustanovenia čl. 46 ods. 1, čl. 48 ods. 2, čl. 50 ods. 3 ústavy ani čl. 5 ods. 1 písm. c), ods. 3 a čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľa pri predbežnom prerokovaní v tejto časti odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

III.3. K namietanému porušeniu základných práv sťažovateľa podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy, čl. 8 ods. 1, 2 a 5 listiny a práva podľa čl. 5 ods. 4 dohovoru postupom okresného súdu

a krajského súdu v súvislosti s požiadavkou na urýchlené rozhodnutie o väzbe a s právom na podanie návrhu na prepustenie na slobodu:

24. K namietanému porušeniu označených práv postupom všeobecných súdov malo podľa sťažovateľa dôjsť neprimeranou celkovou dobou rozhodovania o žiadosti z 1. júla 2021 v trvaní 77 dní, keď pred okresným súdom konanie trvalo 51 dní (35 dní plus 16 dní) a na krajskom súde 26 dní (6 dní plus 20 dní).

25. Podľa konštantnej judikatúry ústavného súdu právo na osobnú slobodu je garantované čl. 17 ods. 5 ústavy a je v ňom obsiahnuté okrem iného aj právo obvineného iniciovať konanie, v ktorom by súd urýchlene rozhodol o zákonnosti jeho väzby a nariadil prepustenie obvineného, ak je väzba nezákonná. Obsah označeného ustanovenia ústavy korešponduje s právami vyplývajúcimi z čl. 5 ods. 4 dohovoru (napr. III. ÚS 7/00, III. ÚS 255/03, III. ÚS 199/05, III. ÚS 424/08). Súdne preskúmanie zákonnosti pozbavenia osobnej slobody kladie nároky (okrem iného) na rýchlosť tohto preskúmania. Rovnako to platí aj v prípade osobitného typu väzobného konania, ktorého predmetom je preskúmanie žiadosti o prepustenie z väzby. Ústavný súd v rozhodnutiach, v ktorých sa zaoberal požiadavkou urýchlenosti rozhodovania o žiadosti o prepustenie z väzby z hľadiska čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy a čl. 5 ods. 4 dohovoru, uviedol, že jednotlivé lehoty sa z hľadiska požiadaviek neodkladnosti alebo urýchlenosti posudzujú podľa všetkých okolností prípadu. V zásade však požiadavke neodkladnosti rozhodovania o žiadosti o prepustenie z väzby v zmysle označených práv nezodpovedá lehota počítaná na mesiace, ale na týždne. Tejto požiadavke preto spravidla zodpovedá lehota konania nepresahujúca na jednom stupni súdu dobu jedného mesiaca (III. ÚS 255/03, tiež rozsudok ESLP Bezicheri proti Taliansku z 25. 10. 1989, sťažnosť č. 11400/85).

26. Podľa judikatúry ústavného súdu je dôvodom na odmietnutie návrhu pre jeho zjavnú neopodstatnenosť absencia priamej súvislosti medzi označeným základným právom alebo slobodou na jednej strane a namietaným konaním alebo iným zásahom do takéhoto práva alebo slobody na strane druhej. Inými slovami, ak ústavný súd nezistí relevantnú súvislosť medzi namietaným postupom orgánu štátu a základným právom či slobodou, ktorých porušenie navrhovateľ namieta, vysloví zjavnú neopodstatnenosť sťažnosti a túto odmietne (m. m. I. ÚS 12/01, I. ÚS 124/03).

27. Z ústavnej sťažnosti, pripojených, ako aj ústavným súdom vyžiadaných listín vyplýva, že žiadosť z 1. júla 2021 bola doručená okresnému súdu 2. júla 2021. Okresný súd na výsluchu z 22. júla 2021 rozhodol o jej zamietnutí, napadnuté uznesenie osobne hneď doručil sťažovateľovi a jeho obhajkyňi 29. júla 2021. Sťažovateľ osobne nezahlásil sťažnosť, ponechal si lehotu a podal ju 26. júla 2021, pričom okresnému súdu bola doručená 30. júla 2021 s tým, že jej odôvodnenie sťažovateľ doplní do 7 pracovných dní. Odôvodnenie sťažnosti bolo okresnému súdu doručené 5. augusta 2021 a okresný súd v tento deň súdny spis predložil krajskému súdu. Krajský súd rozhodol o sťažnosti uznesením č. k. 23 Tos 90/2021 z 11. augusta 2021, spis vrátil 12. augusta 2021 okresnému súdu a v ten istý deň bolo toto rozhodnutie doručené sťažovateľovi a jeho obhajkyňi. Okresný súd, riadiac sa pokynom krajského súdu, nato rozhodol opakovane o žiadosti z 1. júla 2021 uznesením z 19. augusta 2021, ktoré zároveň v tento deň doručil sťažovateľovi a jeho obhajkyňi. Sťažovateľ osobne nezahlásil sťažnosť, pričom okresnému súdu bola jeho sťažnosť s odôvodnením z 20. augusta 2021 doručená 25. augusta 2021. Napadnuté rozhodnutie okresného súdu o zamietnutí žiadosti z 1. júla 2021 bolo spolu so sťažnosťou sťažovateľa a so súdnym spisom

predložené krajskému súdu 27. augusta 2021. Krajský súd po určení termínu neverejného zasadnutia 31. augusta 2021 rozhodol napadnutým rozhodnutím zo 6. septembra 2021 a po opise rozhodnutia 9. septembra 2021 realizoval doručenie písomného vyhotovenia. Spisový materiál vrátil 13. septembra 2021 okresnému súdu a napadnuté rozhodnutie bolo doručené sťažovateľovi a jeho obhajkyňi 16. septembra 2021.

28. Okresnému súdu konanie do vydania uznesenia z 22. júla 2021 zabralo 20 dní, čo možno označiť za prijateľné obdobie, keďže priamo v deň rozhodnutia došlo aj k doručeniu vyhotovenia rozhodnutia. Obdobie, keď okresný súd čakal na podanie sťažnosti sťažovateľa (8 dní), resp. na doplnenie odôvodnenia sťažnosti (6 dní), nie je možné pričítať okresnému súdu, keďže išlo o úkony, ktoré súd ovplyvniť nemohol a krajskému súdu má byť s ohľadom na predídanie komplikácií spojených s dodatočným predkladaním písomností predkladaný na rozhodnutie kompletný spis. Okresný súd spisový materiál urýchlene predložil po dôjdení odôvodnenia sťažnosti sťažovateľa. Z toho dôvodu toto „prvé“ obdobie rozhodovania považuje ústavný súd za súladné s požiadavkou urýchleneho rozhodovania o osobnej slobode.

29. Od vrátenia veci z krajského súdu do opätovného rozhodnutia o žiadosti z 1. júla 2021 trvalo konanie okresnému súdu 7 dní. V deň rozhodnutia doručil aj písomné vyhotovenie napadnutého rozhodnutia, čo je prejavom plynulého postupu. Potom 6 dní okresný súd vyčkal na podanie opravného prostriedku sťažovateľom a po jeho doručení o dva dni predložil spis krajskému súdu. Ani toto „druhé“ rozhodovanie ústavný súd nepovažuje samo osebe za nesúladné s požiadavkou urýchleneho rozhodovania.

30. Napriek týmto záverom vo vzťahu k postupu okresného súdu ústavný súd s poukazom na závery zrušujúceho uznesenia krajského súdu kriticky vníma skutočnosť, že okresný súd sa pri „prvom“ rozhodovaní dopustil procesného pochybenia, ktoré viedlo k zrušeniu uznesenia z 22. júla 2021. Rozhodovanie o žiadosti z 1. júla 2021 sa tak nutne predĺžilo o dobu potrebnú na opakované rozhodnutie. Okresný súd sa ale potom už nedopustil nedostatkov z pohľadu urýchleneho rozhodovania a riadil sa pokynmi krajského súdu. Podľa názoru ústavného súdu nemožno bezvýhradne prijať sťažovateľovu námietku, že mu nemôže byť pričítané obdobie, keď podával sťažnosť alebo jej odôvodnenie. Je pochopiteľné, že bez vrátenia veci okresnému súdu na nové rozhodnutie by nevznikla potreba podávať opakovane sťažnosť, ústavný súd však pri rešpektovaní spôsobu výkonu obhajobných práv sťažovateľa nemôže prehliadať ani jeho procesný postoj, v dôsledku ktorého sa prispelo k celkovej dĺžke konania. S výnimkou jedného procesného pochybenia sa okresný súd nedopustil iných nedostatkov a jeho postup pri rozhodovaní o žiadosti z 1. júla 2021 bol urýchlený. Za takýchto okolností ústavný súd považuje vzniknutú situáciu za hraničnú a za nutný dôsledok uplatnenia kasačnej právomoci krajského súdu, avšak nedosahujúcu ústavný rozmer, ktorý by po prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie založil dôvod na vyslovenie príčinnej súvislosti medzi namietaným porušením práva sťažovateľa na urýchlené rozhodnutie o väzbe a postupom okresného súdu.

31. Ústavný súd pri viazanosti návrhom (§ 45 zákona o ústavnom súde) nemohol preskúmať postup krajského súdu, ktorý viedol k vydaniu označeného rozhodnutia z 11. augusta 2021 (7 dní), pretože sťažovateľ takto nevymedzil predmet ústavného prieskumu a namietal len rozhodnutie, resp. postup krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 23 Tos 97/2021. Napriek tomu potreba

nazerat' na konanie o žiadosti z 1. júla 2021 ako na jeden celok si vyžiadala zohľadniť aj toto obdobie, ktoré hneď na prvý pohľad vykazuje znaky urýchleného rozhodovania.

32. Od „druhého“ predloženia veci krajskému súdu do rozhodnutia krajského súdu uplynulo 10 dní, do vrátenia spisu okresnému súdu po rozhodnutí o sťažnosti uplynulo 7 dní a do doručenia napadnutého rozhodnutia krajského súdu sťažovateľovi a jeho obhajkyňi uplynuli 3 dni. V zmysle citovanej judikatúry je takýto časový úsek (20 dní) rozhodovania krajského súdu z hľadiska záruk poskytovaných čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy, čl. 8 ods. 1, 2 a 5 listiny a čl. 5 ods. 4 dohovoru, ktorých porušenie sťažovateľ namieta, akceptovateľný. Tento záver je platný aj s prihliadnutím na skutočnosť, že požiadavka urýchlenosti je menej prísna, pokiaľ ide o konanie pred odvolacím súdom, resp. sťažnostným súdom (rozsudok Abdulkhanov proti Rusku z 2. 10. 2012, sťažnosť č. 14743/11, bod 198). Ani sťažovateľom naznačené zahrnutie doby rozhodovania o prvej sťažnosti do konania na krajskom súde o druhej sťažnosti by na tomto závere nič nezmenilo, hoci by išlo o priblíženie sa k ústavne akceptovateľnej hranici.

33. K súvisiacej námietke o nemožnosti periodickej kontroly zákonnosti väzby v dôsledku postupu, resp. rozhodnutí všeobecných súdov ústavný súd uvádza, že je zjavne neopodstatnená, pretože v celom období vymedzenom doručením žiadosti z 1. júla 2021 a doručením napadnutého uznesenia krajského súdu 16. septembra 2021 (76 dní) došlo z ich strany k opakovanému preskúmvaniu zákonnosti ďalšieho trvania väzby sťažovateľa a v prípade zistenia nesplnenia podmienok väzby či porušení zákona mali právomoc rozhodnúť aj o prepustení sťažovateľa na slobodu. Krajský súd mal toto hľadisko zjavne na mysli aj pri rozhodovaní 11. augusta 2021, pretože hoci zistil procesné pochybenia, vnímal v danom čase aj správnosť a zákonnosť väzobného stíhania. Sťažovateľom odkazované rozhodnutia nie sú relevantné, pretože vychádzajú z iného skutkového stavu, keď súdy po dlhý čas vôbec nerozhodli o osobnej slobode sťažovateľov alebo nevykonali dodatočné úkony ako oznámenie rozhodnutia obvinenému. V teraz prerokovanej veci súdy rozhodli v uvedenom časovom rámci dvakrát, teda sťažovateľ mal poskytnutú istú periodickú súdnu kontrolu. Postupom okresného súdu bol porušený zákon, ako vyslovil samotný krajský súd v uznesení z 11. augusta 2021, to však automaticky neznamenalo aj porušenie označených práv sťažovateľa krajským súdom.

34. V súvislosti s porušením práva sťažovateľa podať novú žiadosť o prepustenie z väzby okresným súdom ústavný súd poukazuje aj na skutočnosť, že sťažovateľ túto možnosť využil 7. septembra 2021, teda ešte pred doručením napadnutého rozhodnutia krajského súdu. Doplnil ju osobne na hlavnom pojednávaní 23. septembra 2021, avšak podaním doručeným okresnému súdu 28. septembra 2021 ju sťažovateľ vzal späť. Z toho dôvodu sa ústavnému súdu javí ako vnútorne rozporný procesný postup sťažovateľa, ak na jednej strane namieta porušenie práva podať novú žiadosť o prepustenie z väzby a na druhej strane netrvá na uplatnení tohto práva. Ďalšie žiadosti o prepustenie z väzby podal sťažovateľ 6. októbra 2021, 27. októbra 2021 a 6. decembra 2021, o ktorých všeobecné súdy rozhodovali v pravidelných periódach (pozri bod 40).

35. Vzhľadom na tieto úvahy ústavnú sťažnosť v časti namietaného porušenia čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy, čl. 8 ods. 1, 2 a 5 listiny a čl. 5 ods. 4 dohovoru postupom okresného súdu a krajského súdu v súvislosti s urýchleným rozhodnutím o osobnej slobode, konkrétne o žiadosti z 1. júla 2021, resp. o sťažnosti proti napadnutému rozhodnutiu okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 23 Tos 97/2021, ako aj v súvislosti s právom na podanie (opakovaného) návrhu na prepustenie na

slobodu je podľa názoru ústavného súdu už v tomto štádiu konania potrebné označiť za zjavne neopodstatnenú. Ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľa v tejto časti preto odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti.

III.4. K namietanému porušeniu práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov (čl. 48 ods. 2 ústavy), práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote (čl. 6 ods. 1 dohovoru) postupom okresného súdu a práva na urýchlené konanie o osobnej slobode s osobitnou starostlivosťou:

36. Sťažovateľ namieta zbytočné prietahy v trestnom konaní a nedostatočné zohľadnenie zbytočných prietáhov súdmi pri rozhodovaní o jeho osobnej slobode. Pokiaľ namieta aj dĺžku trvania prípravného konania, túto nemožno pripísať na vrub konajúcim súdom, ktoré jeho dĺžku nemohli nijakým spôsobom ovplyvniť. Ochrany základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov (a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote, ktorého obsah je v zásade zhodný) sa v tejto časti mohol sťažovateľ domáhať v relevantnom čase, t. j. v čase trvania trestného konania pred orgánmi činnými v prípravnom trestnom konaní.

37. V texte ústavnej sťažnosti sťažovateľ vytýka okresnému súdu aj porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov (čl. 48 ods. 2 ústavy) a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote (čl. 6 ods. 1 dohovoru). Navrhovaný petit ústavnej sťažnosti smeruje iba proti rozhodnutiam okresného súdu a krajského súdu, nie proti samotnému postupu všeobecných súdov konajúcich v trestnej veci sťažovateľa, neobsahuje ani návrh prikázať súdu, aby konal bez zbytočných prietáhov. Petit ústavnej sťažnosti vo vzťahu k označeným právam zjavne nezodpovedá odôvodneniu ústavnej sťažnosti sťažovateľa, a preto táto časť ústavnej sťažnosti nespĺňa náležitosti kvalifikovaného návrhu na začatie konania pred ústavným súdom. Ústavný súd z dôvodu právneho zastúpenia sťažovateľa advokátom nemal dôvod vyzývať ho na odstránenie nedostatkov ústavnej sťažnosti a ústavnú sťažnosť v časti namietajúcej porušenie čl. 48 ods. 2 ústavy odmietol z dôvodu nesplnenia zákonom ustanovených náležitostí podľa § 56 ods. 2 písm. c) zákona o ústavnom súde.

38. Nad rámec uvedeného záveru ústavný súd uvádza, že pri viazanosti návrhom (§ 45 zákona o ústavnom súde) by bol oprávnený posudzovať postup okresného súdu až od 11. decembra 2020, teda od doručenia trestnej veci sťažovateľa po jej odňatí Okresnému súdu Žilina, na ktorom bola pôvodne podaná obžaloba (15. júla 2020). Z prehľadu jednotlivých procesných úkonov okresného súdu, ktoré sú zhrnuté aj v nasledujúcich bodoch odôvodnenia, ani z vlastných sťažovateľových námietok nie je možné predbežne vyvodit' existenciu zbytočných prietáhov v postupe okresného súdu, preto aj pri splnení zákonom požadovaných náležitostí by bola ústavná sťažnosť posúdená ako zjavne neopodstatnená podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde.

39. Pokiaľ ide o právo na urýchlené konanie o osobnej slobode, ústavný súd uvádza, že od podania obžaloby (na Okresnom súde Žilina) do podania ústavnej sťažnosti trvalo konanie vyše 14 mesiacov. V tomto období súd rozhodoval o štyroch žiadostiach sťažovateľa o prepustenie z väzby na slobodu, o námietkach zaujatosti podaných sťažovateľom, o jednom návrhu súdu a jednom návrhu sťažovateľa na odňatie veci. Od postúpenia veci okresnému súdu trvalo konanie na okresnom súde (aj krajskom súde) vyše 10 mesiacov, pričom päťkrát súdy rozhodovali o osobnej slobode sťažovateľa. Okresný súd pred dvomi nariadenými termínmi hlavného pojednávania uprednostnil rozhodnutie o osobnej slobode na základe návrhu, resp. sťažnosti sťažovateľa. Nemožno mu takýto postup bez ďalšieho vyčítať, avšak musí mať na zreteli, že rozhodovanie

o procesných návrhoch, na ktorých podanie sú strany oprávnené, nemôže byť dôvodom na nekonanie v merite veci. Pri hlavnom pojednávaní z 10. júna 2021 zistil okresný súd prítomnosť obštrukcií zo strany sťažovateľa, jedno hlavné pojednávanie bolo zrušené z dôvodov na strane súdu. Dôvody neuskutočnenia pojednávania z 22. júla a 30. septembra 2021 boli na strane obhajoby. Podľa názoru ústavného súdu preto aj sťažovateľ svojím správaním prispel ku skutočnosti, že po podaní obžaloby sa neuskutočnilo viac hlavných pojednávania.

40. Podľa zistenia ústavného súdu po podaní ústavnej sťažnosti okresný súd uskutočnil hlavné pojednávanie 14. októbra 2021, na ktorom rozhodol len o žiadosti sťažovateľa o prepustenie z väzby, dal preveriť ospravedlnenie [REDAKOVANÉ] a vec bola predkladaná aj krajskému súdu, ktorý rozhodol 27. októbra 2021. Termín 21. októbra 2021 bol zrušený zo zdravotných dôvodov u sťažovateľa a hlavné pojednávanie nariadené na 16. november 2021 sa neuskutočnilo pre nesúhlas sťažovateľa so substitučným zastupovaním obhajcu JUDr. Zubercom. Ďalšie hlavné pojednávanie sa uskutočnilo 18. novembra 2021 (výsluch [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ], čítanie listinných dôkazov). Termíny 25. a 30. novembra 2021 boli zrušené pre zdravotné dôvody na strane sťažovateľa a obhajcu, ako aj pre nevyhnutnosť predloženia spisu krajskému súdu na rozhodnutie (zo 6. decembra 2021, pozn.) o opravnom prostriedku proti rozhodnutiu o väzbe z 12. novembra 2021. Hlavné pojednávanie sa potom uskutočnilo 11., 18. a 25. januára 2022 (čítanie listinných dôkazov, výsluch [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] a znalcov [REDAKOVANÉ]). Okresný súd 14. januára 2022 opäť rozhodoval o osobnej slobode sťažovateľa a kvôli predloženiu veci krajskému súdu zrušil nariadený termín 1. februára 2022. Nariadený zostal termín 8. februára 2022.

41. K námietke sťažovateľa, že súdy rozhodujúce o jeho väzbe po podaní obžaloby nezohľadnili výskyt zbytočných prietahov, resp. že postup súdov vo veci samej nebol urýchlený a s osobitnou starostlivosťou, ústavný súd uvádza, že ide o námietky spadajúce pod ochranu čl. 5 ods. 4 dohovoru. Krajský súd v napadnutom rozhodnutí opísal priebeh konania od podania obžaloby a následne stručne vyhodnotil postup okresného súdu ako nevykazujúci zbytočné prietahy. Podľa názoru ústavného súdu je tento záver krajského súdu ústavne akceptovateľný, pretože vychádza zo skutočného vyhodnotenia postupu okresného súdu a vo výsledku zohľadňuje aj ostatné kritériá, ako sú zložitosť veci (vec nevykazuje znaky právnej zložitosti, ale množstvo dôkazov a svedkov či viac ako 3000 strán spisu svedčí o určitej skutkovej zložitosti), konanie strán, predmet konania a význam veci pre sťažovateľa. Na tomto mieste ústavný súd dodáva, že to bol aj spôsob výkonu práva na obhajobu, ktorý viackrát súdu znemožnil plynule postupovať v nariadených úkonoch (napr. hlavné pojednávanie z 10. júna 2021 a potom 1. júla 2021 v rámci jeho vyjadrenia, že bude vypovedať, alebo aj nesúhlas so substitúciou obhajkyne na pojednávaní z 23. septembra 2021 v kontraste s prijatím splnomocnenia obhajcu JUDr. Kašubu z 28. septembra 2021, čo zasiahlo aj pojednávanie z 30. septembra 2021).

42. V postupe okresného súdu ústavný súd nezistil nedodržanie povinnosti postupovať vo veci samej urýchlene a s osobitnou starostlivosťou, z toho dôvodu ústavnú sťažnosť sťažovateľa v tejto časti namietaného porušenia práva na slobodu podľa čl. 5 ods. 4 dohovoru postupom a rozhodnutiami konajúcich súdov odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

III.5. K porušeniu základných práv podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy, podľa čl. 8 ods. 1, 2 a 5 listiny a práva podľa čl. 5 ods. 4 dohovoru napadnutým rozhodnutím krajského súdu:

43. Označené práva mali byť porušené tým, že súdy sa nedostatočne vysporiadali s otázkou nevyhnutnosti ďalšieho trvania väzby, neskúmali dostatočne splnenie zákonných dôvodov väzby, odôvodnenie je v zásade rovnaké ako predošlé rozhodnutia o väzbe. Krajský súd svojvoľne obhajoval správnosť a zákonnosť prvostupňového rozhodnutia, nehľadal spravodlivú rovnováhu medzi konfliktnými záujmami, zjednodušene konštatoval splnenie materiálnych podmienok konania, uplatňujúc trestnú represiu na uspokojenie subjektívnych práv súkromnoprávnej povahy, väzba plní iba represívny charakter.

44. Z konštantnej judikatúry ústavného súdu (I. ÚS 100/04, III. ÚS 135/04, II. ÚS 151/09) vyplýva, že na konanie o väzbe je aplikovateľný čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy, v ktorých sú implicitne obsiahnuté hmotné a tiež procesné atribúty základného práva na osobnú slobodu vrátane práva na jej súdnu ochranu v prípadoch pozbavenia osobnej slobody väzbou. Ústavný súd vo svojej judikatúre k čl. 17 ods. 2 ústavy uviedol, že vo vzťahu k väzbe obsahuje také práva, akými sú napríklad právo byť vo väzbe len zo zákonného dôvodu a na základe rozhodnutia sudcu alebo súdu; právo podať návrh na konanie, v ktorom by súd neodkladne alebo urýchlene rozhodol o zákonnosti väzby a nariadil prepustenie, ak je táto nezákonná; právo nebyť vo väzbe dlhšie ako po dobu nevyhnutnú, resp. primeranú dobu alebo byť prepustený počas konania, pričom prepustenie môže byť podmienené zárukou (III. ÚS 7/00). Obsah označeného ustanovenia ústavy korešponduje s právami vyplývajúcimi z čl. 5 dohovoru.

45. V prípade konania a rozhodovania o väzbe podľa čl. 5 ods. 4 dohovoru nemožno bez ďalšieho uplatniť procesné záruky podľa čl. 6 dohovoru, ktorý sa na ne nevzťahuje (bod 21), určité základné procesné záruky sa ale poskytovať musia, i keď nemusia byť nutne rovnaké (II. ÚS 108/08, II. ÚS 175/17). Jednou z nich je aj právo na náležité odôvodnenie rozhodnutia. Jeho obsahom je právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré preskúmateľným spôsobom jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany. Princíp spravodlivosti („fairness“) pritom zaväzuje súdy, aby pre svoje rozhodnutia poskytli dostatočné a relevantné dôvody (pozri napr. II. ÚS 113/2020). Okrem toho každé opatrenie, ktorým je jednotlivec pozbavený slobody, musí byť zlučiteľné s účelom čl. 17 ústavy, ktorým je ochrana jednotlivca proti svojvôli (II. ÚS 55/98, III. ÚS 7/00, I. ÚS 187/07).

46. Pri posúdení napadnutého rozhodnutia krajského súdu nebolo úlohou ústavného súdu preskúmať správnosť skutkových a právnych záverov, o ktoré krajský súd oprel svoje rozhodnutie, resp. odpovedať na otázku, či sťažovateľ mal byť alebo nemal byť prepustený z väzby na slobodu. Úloha ústavného súdu sa v danom prípade obmedzila na posúdenie otázky, či odôvodnenie rozhodnutia krajského súdu v spojení s odôvodnením napadnutého rozhodnutia okresného súdu (IV. ÚS 350/09) je ústavnoprávne prijateľným premietnutím skutkových a právnych okolností veci.

47. Ústavný súd po preskúmaní odôvodnení napadnutých rozhodnutí konštatuje, že oba súdy sa dostatočným spôsobom zaoberali otázkou splnenia zákonných podmienok väzby sťažovateľa. Pri dôvodnosti podozrenia zo spáchania vyšetrovaného skutku vykazujúceho znaky trestného činu odkázali na konkrétne výsledky dokazovania, ktoré podľa názoru ústavného súdu vzhľadom na postup okresného súdu vo veci samej majú aj dostatočnú relevanciu pre prijatý záver súdov. Aj

dôvod väzby podľa § 71 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku bol konajúcimi súdmi ustálený ústavne prijateľným spôsobom, keďže záver o pretrvávajúcej obave z možného pokračovania v trestnej činnosti sťažovateľom je podľa názoru ústavného súdu rozumne vyvoditeľný z konkrétnych okolností opísaných súdmi, ktoré sú relevantné (trestná minulosť, nedodržanie podmienok nahradenia väzby dohľadom probačného a mediačného úradníka v inej trestnej veci, ako aj kritické zhodnotenie osoby sťažovateľa, pozn.).

48. Na tomto mieste ústavný súd k námietkam o opakovaní argumentácie uvádza, že dôvod preventívnej väzby na rozdiel od iných väzobných dôvodov v priebehu akéhokoľvek trestného konania v zásade nemení svoju materiálnu podstatu, keďže je spravidla determinovaný určitými objektívnymi skutočnosťami existujúcimi už v čase spáchania skutku, na ktoré ďalšie plynutie času nemá akýkoľvek právne relevantný vplyv. Inými slovami povedané, ak je u obvineného konštatovaný dôvod preventívnej väzby preto, lebo sa v priebehu trvania náhrady väzby podľa vzneseného obvinenia mal dopustiť ďalšieho skutku, ktorý je v iníciaľných štádiách trestného konania orgánmi činnými v trestnom konaní právne kvalifikovaný ako trestný čin, táto skutočnosť je objektívne nemenná až do času meritórneho rozhodnutia o vine a treste (m. m. IV. ÚS 64/2021), ak nové trestné stíhanie pokračuje.

49. Ústavný súd nezistil, že by krajský súd svojvoľne, bez zohľadnenia akéhokoľvek argumentu sťažovateľa trval na správnosti záverov okresného súdu o nevyhnutnosti väzby. V tejto súvislosti je potrebné spresniť, že sťažnosť proti napadnutému rozhodnutiu okresného súdu odôvodnil sťažovateľ vecne prevažne len odkázaním na obsah doplnenia žiadosti z 1. júla 2021 na výsluchu 19. augusta 2021 a na skoršie zápisnice okresného súdu z výsluchov (z 22. júla 2021, 13. mája 2021 a 15. marca 2021). Sťažovateľ tak urobil z dôvodu, že okresný súd nereagoval na jeho doplnenie z 19. augusta 2021 i na ostatné podania a vyjadrenie sťažovateľa, na ktoré v tento deň poukazoval. Krajský súd napriek možnej nejasnosti takéhoto spôsobu argumentácie odkazovaním na iné listiny identifikoval námietky sťažovateľa a v odôvodnení sa s nimi prijateľne vysporiadal. Ústavný súd preto vzhľadom na obsah odôvodnenia sťažnosti sťažovateľa a napadnutého rozhodnutia uvádza, že krajský súd dal odpovede na podstatné námietky sťažovateľa o nezákonnosti rozhodovania krajského súdu, o existencii zbytočných prietahov v postupe okresného súdu, o práve byť vo väzbe len nevyhnutnú, resp. primeranú dobu alebo byť prepustený počas konania.

50. Súdny pri posudzovaní nevyhnutnosti väzby sťažovateľa vo vtedajšom štádiu konania sa zaoberali aj možnosťou miernejších opatrení. Ich uplatnenie vo veci sťažovateľa však považovali za nemožné po zistení nesplnenia zákonných podmienok. Sťažovateľ v tomto nenamietal konkrétne závery súdov a ich ústavnú neudržateľnosť, iba všeobecne namietal represívny charakter väzby a nehládanie spravodlivej rovnováhy medzi konfliktnými záujmami, čo ústavný súd nepostrehol.

51. Pri posudzovaní primeranosti trvania väzby ústavný súd nezistil nepomer medzi dovtedajšou dĺžkou jej trvania (od decembra 2020 do septembra 2021 je to 9 mesiacov opätovnej väzby) a okolnosťami, ktoré sú jej dôvodom. Vo väzbe sa predtým sťažovateľ nachádzal od 16. mája 2018 do 29. novembra 2018 (t. j. 6 mesiacov a 13 dní), následne bol vo výkone trestu odňatia slobody do 2. decembra 2020, po ktorého skončení bol znova vzatý do väzby. V čase rozhodovania krajského súdu sťažovateľ vykonával väzbu zatiaľ celkovo viac ako 15 mesiacov, pričom celková lehota väzby v prípravnom konaní spolu s väzbou v konaní pred súdom pri obzvlášť závažnom zločine nesmie presiahnuť 48 mesiacov, ako poukázal krajský súd. Všeobecné súdy svoje rozhodnutia

o ďalšej existencii zákonného dôvodu väzby, ako aj jej nevyhnutnosti, resp. primeranosti v aktuálnom štádiu konania ústavne odôvodnili prijateľným spôsobom a samotná dĺžka trvania väzby nepredstavuje bez ďalšieho dôvod na prepustenie sťažovateľa na slobodu. V prednese sťažovateľa pred všeobecnými súdmi a v ústavnej sťažnosti ústavný súd nespozoroval prítomnosť takých úvah, ktoré by bez ďalšieho odôvodňovali nutnosť započítavania obdobia obmedzenia sťažovateľa počas výkonu trestu odňatia slobody (7 mesiacov) do doteraz vykonanej väzby [z dôvodu zásahu do „zvyškovej osobnej slobody“ (I. ÚS 473/2019), nielen do práva na súkromie, listového tajomstva či tajomstva dopravovaných správ], na ktoré by všeobecné súdy mali osobitne reagovať.

52. Ústavný súd zhrnutím výsledkov ústavného prieskumu napadnutého rozhodnutia krajského súdu a jemu predchádzajúceho postupu konštatuje, že nosný záver o naplnení formálnych a materiálnych podmienok tzv. preventívnej väzby sťažovateľa ako dôvode pretrvávajúceho pozbavenia jeho osobnej slobody je ústavnoprávne udržateľný. Je podporený konkrétnymi skutkovými okolnosťami, ktoré jasne a zreteľne poukazujú na reálnu a konkrétnu možnosť pokračovania v trestnej činnosti v prípade jeho prepustenia z väzby na slobodu. Vzhľadom na uvedené skutočnosti ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľa vo vzťahu k napadnutému rozhodnutiu krajského súdu odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

53. Vzhľadom na odmietnutie ústavnej sťažnosti ako celku nebolo možné pristúpiť k rozhodnutiu o ostatných sťažnostných požiadavkách.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 8. februára 2022

Ladislav DUDITŠ
predseda senátu